

พจนานุกรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา

นางสาวเรขา รัตนประสาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-205-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017620

14๗๒๗๗๕๐๗

LEADERSHIP BEHAVIOR OF WOMEN ADMINISTRATORS
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION

Miss Rekha Rattanaprasart

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-205-5

เรขา รัตนประสาท : พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา (LEADERSHIP BEHAVIOR OF WOMEN ADMINISTRATORS IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 173 หน้า.
ISBN 974-579-205-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยศึกษาตามแนวทฤษฎีสามมติของ William J. Reddin ซึ่งแบ่งมิติภาวะ
ผู้นำทางการบริหารออกเป็นสามมิติคือ มิติกิจสัมพันธ์ มิติมิตรสัมพันธ์ และมิติประสิทธิผล และได้แบ่ง
พฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 8 แบบ เป็นประเภทที่มีประสิทธิผลสูง 4 แบบคือ ผู้ยึดระเบียบ นักพัฒนา
ผู้เผด็จการมีศิลปะ และนักบริหาร เป็นประเภทที่มีประสิทธิผลต่ำ 4 แบบคือ ผู้หนึ่งงาน นักบุญ
ผู้เผด็จการ และผู้ประนีประนอม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำ เอ็ม เอส ดี ที (The
Management Style Diagnosis Test) สร้างโดย William J. Reddin

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนใหญ่ ปรากฏเป็น
พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา

เมื่อวิเคราะห์ตามระดับประสิทธิผลของการบริหาร ปรากฏว่า ผู้บริหารสตรีโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นประเภทที่มีประสิทธิผลสูง ร้อยละ 88.60 และประเภทที่มี
ประสิทธิผลต่ำ ร้อยละ 11.40

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

REKHA RATTANAPRASART: LEADERSHIP BEHAVIOR OF WOMEN ADMINISTRATORS
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION. THESIS ADVISOR. ASST. PROF. WEERAWAT UTAIRAT,
Ph.D. 173 PP. ISBN 974-579-205-5

The purpose of this research was to study the leadership behavior
of women secondary school administrators under the Jurisdiction of the
Department of General Education.

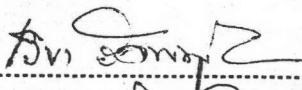
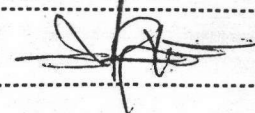
The 3-D Theory of William J. Reddin was used as the theoretical
concept of this research. Reddin's 3-D Theory classified administrative
leadership into three dimensions. There were Task Orientation, Relation-
ships Orientation and Effectiveness. According to the theory, the leadership
behavior styles for more effective styles included bureaucrat, developer
benevolent autocrat and executive while the styles for less effective styles
consisted of deserter, missionary, autocrat and compromiser.

The data were gathered and analyzed by using a research instrument
created by William J. Reddin called MSDT (The Management Style Diagnosis
Test) which consisted of 64 item three-dimensional questionnaires.

It was found that majority of women secondary school administrators
under the Jurisdiction of the Department of Education, Ministry of Education,
were developer type.

As regarded to the level of effectiveness of the leadership behavior
88.60 percent of the women secondary school administrators were more effective
type while 11.40 percent were less effective type.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นได้จากการสังเกตว่า ในการปฏิบัติงานทางการศึกษานั้น จำนวนของผู้ปฏิบัติงานเป็นหญิงมากกว่าชาย แต่จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสตรีนั้นกลับมีน้อยกว่า ทั้ง ๆ ที่สตรีก็มีความสามารถไม่น้อยไปกว่าบุรุษในฐานะผู้นำทางการศึกษาด้วยกัน ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจใคร่ศึกษา จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งวิชาการและวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วงศ์โสธร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ต้นติเมธ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ แก่ผู้วิจัย ด้วยเมตตาจิตและวิญญานครู

ขอขอบคุณนักจิตวิทยาที่ให้กำลังใจ ด้วยการให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวนหนึ่ง ตลอดจนถึงผู้บริหารสตรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากมีความดีและเป็นประโยชน์แล้ว ขอโน้มระลึกถึง
คุณครู - อาจารย์ และผู้มีพระคุณ

เราา รัตนประสาท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
ประชากร.....	9
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	10
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	10
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	10

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	ความสำคัญของผู้นำ.....	12
	ความหมายของผู้นำ.....	14
	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	18
	พฤติกรรมภาวะผู้นำ.....	22
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแบบของการเป็นผู้นำ.....	26
	คุณลักษณะของผู้นำ.....	28
	ประเภทของผู้นำ.....	33
	บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำ.....	36
	หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	41
	ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็ผู้นำ.....	45
	แนวเหตุผลสำคัญของทฤษฎี 3 มิติ.....	59
	ลักษณะผู้นำตามแบบของเรดดิน.....	64
	การศึกษาทฤษฎีสามมิติต่างประเทศ.....	75
	การศึกษาทฤษฎีสามมิติในประเทศไทย.....	78
	สภาพทั่วไปของสตรีในระบบราชการไทย.....	82
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสตรีทางการศึกษา.....	87
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	89
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	89
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	100
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.....	107
บทที่	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	127
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	127
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	139
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	140
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก.....	147
ประวัติผู้วิจัย.....	173

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่ง ในเขตการศึกษาต่าง ๆ และส่วนกลาง	90
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน	93
3	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	100
4	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	101
5	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ...	102
6	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานอยู่	103
7	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลา ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร	104
8	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเขตการศึกษา ที่ผู้บริหารสตรีปฏิบัติงานอยู่	105
9	ตารางแจกแจงความถี่แบบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	107
10	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนกลาง	109
11	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1	111
12	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 2	112
13	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4 115
15	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 116
16	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 117
17	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 118
18	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 119
19	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 121
20	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 122
21	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 124
22	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 125

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ตารางลักษณะของการบริหาร	53
2	แบบภาวะผู้นำของ Hersey และ Blanchard	57
3	แสดงมิติทั้ง 3 ของ 3 - D Theory	60
4	แสดงแบบผู้นำในทางการบริหารตามทฤษฎี 3 มิติ	62
5	แสดงแบบภาวะผู้นำทั้ง 8 แบบ ของ Reddin	66

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย